УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
Београд, 30. октобар 2012.

Извештај комисије за одобрење теме докторске дисертације

Контрастивна анализа стучне терминологије ЕУ кроз перспективу корпусне лингивстике,

кандидата Игора Ивановића

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1) Датум и орган који је именовао комисију:

31. октобар 2012. Наставно-научно веће Филолошког факултета

2) Састав комисије:

1. др Весна Половина, редовни професор,
2. др Ивана Трбојевић, доцент,
3. др Маја Миличевић, доцент

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Игор Ивановић је рођен у Зеници, БиХ, 1983. године. У оквиру програма размјене студената провео је, током 2005. мјесец дана на усавршавању на љетњим курсевима у Њемачкој, Француској, Белгији и Холандији у организацији ДААЂа. Дипломирао је 2006. године на Филозофском факултету у Никшићу, одсјек за енглески језик и књижевност и стекао звање професора енглеског језика и књижевности. Током 2007. завршио академске специјалистичке студије, студијски програм превођење, и стекао звање дипломираног преводиоца. Од 2006. ради на Институту за стране језике у Подгорици у својству асистента у настави и предаје општи језик и језик струке на Правном, Машинском, Металуршко-технолошком и Медицинском факултету. Такође, држи курсеве енглеског језика различитих нивоа

на Институту за стране језике и предавач је владине љетње школе енглеског језика за таленте у Бијелој. Звање магистра стекао је 2009. године када је одбранио магистарску тезу на Институту за стране језике, Универзитета Црне Горе. У октобру 2011. године добио је лиценцу за сталног судског тумача за енглески језик. Званични је преводилац међународне преводилачке куће Традос СДЛ за Црну Гору. Тренутно је студент докторских студија на Филолошком факултету у Београду.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. **Ivanović**, Igor. 2009. Kroz jezike i kulture, Anglicizmi računarskog jezika kroz perspektivu prevodnih ekvivalenata i purizma, U štampi.
2. **Ivanović**, Igor. 2010. Journal of Linguistic Studies, Anglicisms in the Serbian Language within Computer Context; volume 3, no. 2: ISSN 2065-2429, p. 21-28.
3. **Ivanović**, Igor. 2010. Filološka istraživanja danas, Upitnik EK kroz korpusnu lingvistiku, Zbornik radova sa konferencije, urednik Julijana Vučo, Beograd: U štampi.
4. **Ivanović**, Igor. 2010. Cross-cultural and trans-national perspectives, Contrasting through Corpus Linguistics, Zbornik radova: U štampi.
5. **Ivanović**, Igor. 2011. Lingua, Korpusna i računarska lingvistika kroz crnogorski jezik, god. IV/1, br. 7: UDK 811.163.4'366.596:81'322, stručni rad, ISSN 1800-7007, str. 55-69.
6. **Ivanović**, Igor. 2011. Translation and Interpreting as Intercultural Mediation, Conference proceedings, Moderne tehnologije u prevođenju: U štampi.
7. **Ivanović**, Igor. 2011. Vaspitanje i obrazovanje, Korpusna lingvistika, metod ili nauka?, Podgorica, br. 1: YU ISSN 0350 – 1094, str. 139-150.
8. **Ivanović**, Igor. 2012. Matica, Problematika anglicizama, Podgorica, broj 50, godina XIII, ISSN 1450-9059, str. 429-441.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

Увидом у биографију кандидата, Комисија је оценила да Игор Ивановић испуњава услове за израду докторске дисертације

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Весна Половина, редовни професор Филолошког факултета у Београду, на Катедри за општу лингвистику.

Библиографија ментора са најмање 5 релевантних библиографских јединица:

1. **Polovina, V.** (1987): Leksičko‐semantička kohezija u razgovornom jeziku, Beograd, Filološki fakultet, 335 pp.
2. **Polovina, V.** (1996): Prilozi za kognitivnu lingvistiku. Beograd, Filološki fakultet
3. **Polovina, V.** (1998): Pojam kontinuuma i njegova primena u lingvistici, Južnoslovenski filolog, LIV: 7‐14.
4. **Polovina, V.** (1999): Semantika i tekst‐lingvistika, Beograd, Čigoja, 220 str.
5. **Polovina, V.** (2010), Opšta i specifična obeležja kulture u neformalnoj konverzaciji, u: Vasić V. (ur.) Diskurs i diskursi, Zbornik u čast Svenke Savić, str. 185‐195.

Комисија сматра да др Весна Половина испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

Образложење теме докторског рада:

Зашто документа ЕУ?

Кандидат је одабрао документа Европске уније дјелом из разлога што она представљају добар примјер административних текстова која обилују утврђеним фразама, језичким елементима који се понављају у многим документима. Управо та „стална“ обиљежја оваквог типа дискурса кандидату ће помоћи у контрастирању два језика и евентуалном проналажењу сличности или разлика.

Под документима Европске уније, које ће кандидат у свом раду анализирати и користити као корпус, подразумевају се текстови који су настали као одговор на потребу ЕУ да ближе дефинише своје односе са земљама које желе постати њеним дијелом. Наравно, овђе у први план кандидат ставља Црну Гору и Србију. Овакву врста корпуса је одабрана пошто укључује неке од најбитнијих критеријума које квалитетан корпус мора да посједује. У првом плану корпус је референтан јер

представља пресјек целокупног језика, са једном битном карактеристиком, а то је да је сачињен од различитих стручних тематских целина које кроз језик представљају свако модерно друштво (економија, политика, пољопривреда, здравље, наука, спорт, образовање итд.). Друга битна карактеристика ове групе текстова јесте да је састављен радом више десетина људи из различитих делова Црне Горе и Србије што доприноси лингвистичком тј. лексичком богатству прикупљених текстова који ће се користити у овом раду. Одабиром оваквог корпуса избегнут је проблем циркуларности, тј. одабир такве врсте текстова чија би анализа показала управо онакве резултате какве су прижељкивани. То је учињено тако што су одабрани преводи различитих преводилаца. И на крају, документа ЕУ представљају веома битна документа за све земље бивше СФРЈ и, што је још битније за овај рад, одсликавају актуелни лингвистички тренутак и као таква заслужују одговарајућу пажњу.

Подручје рада:

Лингвистика → Контрастивна/корпусна лингвистика → Паралелни корпус оригиналног и преведеног текста докумената ЕУ

Почетне хипотезе

а. Разлике у административном дискурсу текстова на српском и енглеском језику ће бити условљене не само формалним граматичко-структуралним разликама између ова два језика, већ и културолошким и системско-правним разликама које се пресликавају и утичу на њих,

б. Корпус може бити веома користан приликом контрастирања лингвистичких елемената два језика, у овом случају између српског и енглеског језика.

в. Корпус је много поузданије оруђе у лингвистичким анализама него што је то интуиција изворног говорника,

г. Анализа дискурса и корпуса уз помоћ рачунара може веома брзо и прецизно да нам пружи податке о колокацијама и учесталости лексичких елемената,

д. Учесталост ријечи:

На основу програма који су намјењени обради корпуса могу се сазнати учесталости ријечи које се налазе у том корпусу. На основу ове анализе научници су у стању да анализирају које и какве ријечи се налазе у корпусима који су тематски различити.

Тако, на примјер, стручњаци који се баве овом облашћу нашли су да у корпусима који као главну тему имају политику, најчешће ријечи ће бити граматичке ријечи (the, a, and...), док ће лексичке ријечи бити чешће у корпусима који су састављени од научних текстова (Halliday and Martin: 1993:п. 76-77).

Циљеви/проблеми истраживања

Кроз овај рад аутор ће покушати да:

а. контрастира лексичке и реченичне елементе из српског језика и њима одговарајуће преводилачке еквиваленте у енглеском језику и обратно,

б. докаже предности и мане корпусно-контрастивног приступа приликом контрастирања,

в. анализира преводне еквиваленте и граматичке јединице којима они припадају на основу контрастирања,

г. анализира врсту дискурса који се користи у оваквим типовима административних докумената (дискурсна обиљежја) и да одговори на питања која се тичу сличности или разлика између ова два типа регистра у српском и енглеском језику,

д. докаже да је ова врста регистра веома осјетљива на „слободнији“ превод, јер обично подразумијева текстове чија је примарна сврха да буду информативног типа, а та информација мора бити прецизно пренесена у циљни језик. Ова „осјетљивост“ ће нарочито бити видљива у текстовима облигационог типа где једна ријеч може промијенити структуру облигационог односа,

ђ. покаже који то лексички и надлексички елементи чине административне текстове различитим од осталих врста дискурса,

е. статистички прикаже и анализира учесталост ријечи,

ж. статистички прикаже и анализира конкорданцу најучесталијих ријечи

Очекивани научни и/или практични допринос

Највећи научни допринос овог рада треба тражити у:

- откривању сличности и разлика међу језицима у специфичним текстовима везаним за процесе европеизације;
- дубљем разумијевању преводних еквивалената у оквиру административног

дискурса. Преводилац мора да потпуно разумије дубље значење административне лексике која потиче са простора који имају другачије културолошке и законодавне норме. Боље разумијевање ове врсте дискурса води ка бољим преводима, који доприносе бољем разумијевању међу стручњацима који имају додирних тачака са овом врстом докумената.

- изради глосара који ће помоћи свим будућим преводиоцима који ће на основу тако генерисаног глосара, као и анализе боље моћи да разумију начин на који функционише скуп текстова који имају разнородну тематику,
- наглашавњу корисности специјализованих рачунарских програма за потребе разноврсних лингвистичких анализа,

Резултати почетног истраживања и методологија рада

У раду ће се применити методе контрастивне лингвистике. Такође ће се користити и методе других лингвистичких дисциплина, које су се нашле у контрастивном теоријско-методолошком опусу (когнитивну лингвистику, прагматику, лингвистику корпуса). Уз методе контрастивне лингвистике користиће се и методе које се примењују у корпусној лингвистици. Анализираће се збирке текстова у електронској форми, који су одабрани према унапријед дефинисаним критеријумима.

Развој корпусне лингвистике нарочито је изражен током протеклих тридесетак година. У прелиминарним истраживањима показало се да је паралелни корпус најбољи методолошки оквир за анализу документата ЕУ. Илустрације ради, у рад ће бити укључен и документ који је послат из Брисела, а то је Упитник Европске комисије - Информација коју од Владе Црне Горе захтијева Европска комисија у циљу припреме Мишљења о захтјеву Црне Горе за чланство у Европској унији на два језика. На основу овог паралелног корпуса кандидат ће бити у стању да стекне дубљи увид у два језика, кроз њихове културолошке и типолошке разлике, као и сличности – универзалности.

У раду ће се користити двојезични паралелни АБ корпус (или како се алтернативно дефинише корпус А и корпус Б) (Huston, Susan: 2006: p. 15), који се састоји од преко милион ријечи. Паралелни корпуси нијесу производ модерних научних истраживања, већ се њихово постојање може документовати још и у средњем вијеку када су постојеле тзв. „Библије полиглоти“, у којима су паралелно

коришћени текстови који су били на латинском, грчком или хебрејском.

Овај рад ће бити у стању и да дá одређени број статистичких података јер ће се користити одређени број специјализованих рачунарских програма као помоћна средства приликом обраде корпуса. Наравно, узеће се у обзир и ограничења која рачунарски програми не могу да превазиђу због ограничености програмских рутина.

VII ПОЧЕТНА ЛИТЕРАТУРА

Knjige

1. **Bassnett**, Susan, *Translation Studies*, London, Routledge, 1999.

2. **Bugarski** 1972: Ranko Bugarski, *Jezik i lingvistika*, Nolit, Beograd.

3. **Bugarski** 1986. b: Ranko Bugarski, *Terminologija kontrastivne lingvistike*, y: Kontrastivna jezička istraživanja, IIIsimpozijum (Novi Sad, 6. i 7. decembar 1985), Zbornik radova, Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Novi Sad, 383–390.

4. **Bugarski** 1990: Ranko Bugarski, *Integralna kontrastivna analiza*, u: Kontrastivna jezička istraživanja, IV simpozijum (Novi Sad, 8. i 9. decembar 1989), Zbornik radova, Filozofski fakultet, Novi Sad, 58–62.

5. **Cvetana** K., **Duško** V., *An Aligned English-Serbian Corpus*, In: ELLSIIR Proceedings (English Language and Literature Studies: Image, Identity, Reality), Volume I, Belgrade, 4-6 December 2009, eds. N. Tomović & J. Vujić, pp. 495-508, Faculty of Philology, University of Belgrade, ISBN 978-86-6153-005-0, 2011.

6. **Đorđević** 2004: Radmila Đorđević, *Uvod u kontrastiranje jezika*, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd.

7. **Filipović** 1968: Rudolf Filipović, Zašto „kontrastivna analiza“?, Živi jezici X/1–4, Београд, 1–5.

8. **Gorjanc**, V., *Uvod u korpusno jezikoslovlje*, Zalozba Izolit, Domžale, 2005

9. **Halliday**, M. A. K. et al, *Lexicology and Corpus Linguistics*, Continuum, London, 2005

10. **Hunston**, S., *Corpora in Applied Linguistics*, CUP, Cambridge, 2002

11. **Ionescu**, D., *Translation Theory and Practice*, Bucuresti, Editura Universal Dalsi, 2000.

12. **Leech**, G., *Adding Linguistic Annotation* in Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice, ed. M. Wynne, Oxbow Books, Oxford, 2005

13. **McCarthy**, M. et al, *From Corpus to Classroom*, CUP, Cambridge, 2007

14. **McEnery**, T. and Andrew Wilson, *Corpus Linguistics*, Edinburgh University Press, Edinburgh, 2001

15. **McEnery**, A. and Xiao, R., *Character Encoding in Corpus Construction* in Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice, ed. M. Wynne, Oxbow Books, Oxford, 2005

16. **McEnery**, T. et al, *Corpus-Based Language Studies*, Routledge, Cornwall, 2006

17. **Meyer**, C. F., *English Corpus Linguistics*, CUP, Cambridge, 2002

18. **Neubert**, A., *On the interface between translation theory and translation practice*, Translation studies in Scandinavia: proceedings from the Scandinavian Symposium on Translation Theory (SSOTT) II, Lund 14-15 June, 1985 ed. by Lars Wollin and Hans Lindquist, 25-36. Malmö: Liber/Gleerup, 1985

19. **Snell-Hornby**, M., *Translation Studies: an Integrated Approach*. Amsterdam: Philadelphia Benjamin, 1988

20. **Sinclair**, J., *Corpus and Text - Basic Principles* in Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice, ed. M. Wynne, Oxbow Books, Oxford, 2005

21. **Thompson**, P., *Spoken Language Corpora* in Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice, ed. M. Wynne, Oxbow Books, Oxford, 2005

22. **Venuti,** L., *The Translator's Invisibility: A History of Translation*, 2nd Edition, Routledge, 2008

23. **Wynne**, M, *Developing Linguistic Corpora: a Guide to Good Practice*, Oxbow Books, Oxford, 2005

24. **Youmans**, G., *A new tool for discourse analysis: the Vocabulary Management Profile*. Language 67/4: 763–789, 1991

Internet stranice (kontrastiranje i korpus)

1. <http://groups.google.com/group/corpling-with-r/web/quantitative-corpus-linguistics-with-r>
2. <http://groups.google.com/group/corpling-with-r>

Korpusi za kontrastiranje

1. Korpus srpskog jezika <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/SrpEngKor/korpus/index1.php>
2. BNC <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
3. BNC sa listom učestalosti: <http://www.kilgarriff.co.uk/bnc-readme.html>
4. Brown: <http://icame.uib.no/brown/bcm.html>
5. CELEX: <http://www.ru.nl/celex/>
6. CHILDES corpora (and CLAN): <http://childes.psy.cmu.edu>
7. Christine: <http://www.grsampson.net/RChristine.html>
8. ICE: <http://www.ucl.ac.uk/english-usage/ice/>
9. Leipzig Corpora Collection Download Page: <http://corpora.uni-leipzig.de/download.html>
10. NLTK: <http://nltk.sourceforge.net/>
11. Susanne: <http://www.grsampson.net/RSue.html>
12. Switchboard corpus: search the catalog at <http://www.ldc.upenn.edu/> for various versions
13. The JRC-ACQUIS Multilingual Parallel Corpus, Version 3.0: <http://langtech.jrc.it/IRC-Acquis.html>
14. Treebanks: <http://www.cis.upenn.edu/~treebank/>

VIII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Игор Ивановић подобан за израду докторске дисертације. На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области контрастивне анализе. На

основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Весна Половина подобна за ментора предложене докторске дисертације. На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата, Игора Ивановића и предложене теме докторске дисертације, а да се за ментора именује др Весна Половина, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

др Весна Половина, ред. проф.

др Ивана Трбојевић, доцент

др Маја Миличевић, доцент